

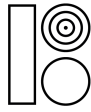

ГЛОБАЛЬНЕ
ПАРТНЕРСТВО
УКРАЇНИ

УКРАЇНА X РЕСПУБЛІКА КОРЕЯ

ДАЛЕКІ
ГЕОГРАФІЧНО –
БЛИЗЬКІ
ЗА ДУХОМ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Наталія Бутирська

“Україна та Республіка Корея: далекі географічно – близькі за духом”

© Рада зовнішньої політики “Українська призма”, 2023

Матеріал підготовлено в рамках проєкту “Нові глобальні партнерства – експертна дипломатія та адвокація” за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов’язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Україна та Республіка Корея: далекі географічно – близькі за духом

Наталія Бутирська

Резюме

Від початку встановлення дипломатичних відносин Україна та Республіка Корея виявляли спільний інтерес до розвитку двосторонніх відносин. Досвід Південної Кореї для відновлення України, на початку 1990-х був так само актуальний, як і зараз, коли українська влада намагається залучити Республіку Корея до відновлення країни, зруйнованої російською агресією. Незважаючи на географічну відстань, усі роки дві держави прагнули до міцних двосторонніх відносин, виділяючи взаємну доповнюваність в економічному напрямку: південнокорейські технології та інвестиції на додаток до українських ресурсів та людського капіталу мали великий, але, на жаль, достатнім чином невикористаний потенціал.

Нинішня активізація політичного діалогу між президентами та урядами двох держав відкриває нові можливості для розширення двосторонніх відносин в усіх сферах – від фінансово-економічної до науково-технічної та культурної. Південнокорейський уряд та бізнес демонструють готовність підтримувати Україну, надаючи їй фінансову й гуманітарну допомогу, а також брати активну участь у відбудові країни. Зі свого боку, українська влада має створити прозорі та сприятливі умови для іноземного бізнесу, щоб не втратити інтерес іноземних, зокрема корейських інвесторів, та використати шанс для якісно нового розвитку післявоєнної України.

Російська агресія проти України підтвердила спільні ціннісні підходи Республіки Корея та України. Разом з тим, обидві держави постають перед значними безпековими викликами, пов'язаними із зростанням геополітичної напруги та ризиків виникнення нових військових конфліктів. Дії Росії посилили деструктивну поведінку КНДР, а військово-технічна взаємодія цих двох держав, матиме негативні наслідки як для України – це подовжує здатність РФ затягувати війну проти України, так і Республіки Корея – збільшує військову напругу на Корейському півострові.

Сильною стороною українсько-корейських відносин виступає відсутність суперечностей політичного характеру та дотримання спільних підходів щодо розв'язання актуальних глобальних проблем, зокрема нерозповсюдження ядерної зброї, зміни клімату, боротьби з тероризмом тощо. Відтак, дві країни повинні посилити двосторонню співпрацю та взаємодію з західними партнерами у сфері безпеки та оборони, відстоювання міжнародного порядку, а також двосторонню співпрацю з метою якісної післявоєнної відбудови України.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ІСТОРИЯ РОЗВИТКУ ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИН	9
Політичні відносини	9
Торгівельно-економічні відносини	11
Науково-технічна співпраця	15
Культурна та гуманітарна співпраця	17
Корейська діаспора в Україні	20
ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	22
Відновлення України	26
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	29

ВСТУП

Україна та Республіка Корея розпочали дипломатичні відносини одразу після проголошення незалежності України – 10 лютого 1992 року. Республіка Корея була зацікавлена у розвитку відносин з Україною – країною, багатою на природні ресурси, розвинене сільське господарство, важку промисловість та військово-промисловий комплекс; наявність унікальних технологій, зокрема у ракетобудуванні, космічній галузі та літакобудування тощо. Натомість високий економічний та технологічний розвиток Південної Кореї завжди розглядався українською стороною як можливість для залучення інвестицій, технологій та запозичення південнокорейського досвіду для розвитку України.

З моменту встановлення дипломатичних відносин, між двома країнами було підписано низку міжнародно-правових документів, які регулюють співпрацю між двома країнами у політичній, економічній, торговельній, науково-технічній, культурно-гуманітарній та інших сферах. Аналіз нормативно-правової бази свідчить про те, що пріоритетним напрямом українсько-південнокорейських відносин виступає, насамперед, розвиток торговельно-економічного співробітництва та залучення інвестицій.

З урахуванням зовнішньополітичних пріоритетів України, Республіка Корея розглядається одним з важливих партнерів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, водночас обидві сторони визнають, що країни не змогли до кінця реалізувати потенціал та можливості розвитку їх двосторонніх відносин. В інтерв'ю від 8 лютого 2019 року тодішній посол Республіки Корея в Україні Лі Янг Г'у (2016-2019) наголосив, що Україна та Корея використовують лише приблизно 10% потенціалу взаємного товарообігу.¹ У Стратегії зовнішньополітичної діяльності України (2021 р.) зазначається: «Республіка Корея є одним із провідних торговельних партнерів України в Азії, водночас динаміка розвитку відносин між двома державами на рівні вищих посадових осіб була вкрай низькою протягом останніх років. Україна зацікавлена в активізації політичного діалогу і зміцненні торговельної та інвестиційної співпраці з Республікою Корея».²

Серед головних причин несповна використаного потенціалу слід відзначити відсутність комплексної та послідовної політики України відносно Південної Кореї та Азійського регіону загалом, попри те, що усі без винятку українські президенти, в тій чи іншій формі, висловлювали бажання використати технологічні та

¹ Delo.ua, *Корейские компании заинтересованы в налаживании производства в Украине – посол Ли Янг-гу*, Февраль 8, 2019: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/juzhnaja-koreja-349964/>

² Верховна Рада України, *Стратегія зовнішньополітичної діяльності України*, Серпень 26, 2021: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#n11>

інвестиційні можливості Південної Кореї для модернізації та реіндустріалізації української економіки. Протягом тривалих років фокус української зовнішньої політики був зосереджений переважно на Європі й США (з огляду на реалізацію європейського та євроатлантичного курсу) та на протидії РФ, тоді як Південна Корея та більшість інших держав залишались на периферії зовнішньополітичних інтересів країни. Водночас, як для розвитку якісних двосторонніх зв'язків, забезпечення регулярності українсько-корейського політичного діалогу на високому рівні мало б стати одним із основних складників української політики щодо Південної Кореї в політичній сфері. Така необхідність викликана особливостями політичної культури в Республіці Корея, де для політичної еліти важливими є особисті контакти на найвищому та високому рівнях, відсутність прямих суперечностей політичного характеру та декларація з боку країн-партнерів розуміння інтересів і мотивів її держави³.

Україна завжди була активним прихильником встановлення миру на Корейському півострові, а Республіка Корея послідовно та неухильно підтримує суверенітет й територіальну цілісність України.

Однак що стосується повільної динаміки розвитку двосторонніх відносин, зокрема економічних, цей процес протягом тривалого часу опирався в географічну віддаленість та недостатню обоюдну обізнаність про потенціал країн;⁴ відсутність сприятливого бізнес-середовища в Україні (податкові пільги, або пільгові тарифи на газ/воду для промислового використання або інші бонуси);⁵ недовіру корейських компаній до української судової системи та проблеми з захистом прав інвесторів;⁶ початок військового конфлікту з боку РФ у 2014 році та окупації українських Криму та Донбасу тощо.⁷ З огляду на ці фактори, Україна знаходиться в категорії держав з інвестиційним ризиком для корейського бізнесу.⁸

³ Мармазов В. *20-річчя відносин між Україною та Республікою Корея: підсумки і перспективи співпраці в рамках Євро-Тихоокеанської інтеграції*:

<https://src-h.slav.hokudai.ac.jp/jcrees/2013Osaka/22VasyMarmazov.pdf>

⁴ Dsnews.ua, *Посол Південної Кореї: Корейці бояться інвестувати в Україну*, Лютий 6, 2017:

<https://www.dsnews.ua/ukr/politics/posol-yuzhnoy-korei-koreytsy-boyatsya-investirovat-v-ukrainu-01022017220000>

⁵ Comments.ua, *Посол Південної Кореї в Україні Квон Кі Чанг: Інколи складається враження, що Україна взагалі не зацікавлена в грошах з-за кордону*, Квітень 2, 2020:

<https://comments.ua/ua/news/interview/2020/649870-posol-pivdennoi-korei-v-ukraini-kvon-ki-chang-de-koli-skladaet-sya-vrazhennya-scho-ukraina-vzagali-ne-zacikavlena-v-groshah-z-za-kordonu.html>

⁶ Mind.ua, *Посол Республіки Корея: «Для малих та середніх корейських підприємців інвестування в Україну є досить ризикованим» Кі-чан Квон – про динаміку корейських вкладень, рейдерство й українські застосунки для Samsung*, Лютий 16, 2021:

<https://mind.ua/publications/20222205-posol-respubliki-koreya-dlya-malih-ta-serednih-korejskih-pidpriemciv-investuvannya-v-ukrayinu-e-dosit>

⁷ LB.ua, *Посол Кі-чан Квон: «Если Украина проголосует за нашего кандидата в ВТО, то получит широкий доступ у рынках сельхозпродукции»*, Октябрь 5, 2020:

https://lb.ua/world/2020/10/05/467473_posol_kichan_kvonesli_ukraina.html

⁸ Апостроф, *Перша розмова: що залишилося за лаштунками візиту президента Південної Кореї до України*, Липень 18, 2023

При цьому, багато південнокорейських компаній проявляли інтерес до співпраці у таких сферах, як сонячна енергетика, електронний уряд, міські системи опалення, переробка сміття, сільське господарство, металургія, виробництво фармацевтичних препаратів, онлайн-бізнес, логістика та будівництво електростанцій. Пандемія COVID-19 та повномасштабне російське вторгнення в Україну серйозно вплинули на ділову активність та загальну ситуацію в країні, що відбилась не тільки на торгівельно-економічних відносинах, але й призвело до суттєвих економічних втрат як для українського бізнесу, так і іноземних інвесторів, зокрема корейських компаній.

Президент України В. Зеленський визначив азійський напрям як один з пріоритетних у розвитку міжнародних відносин.⁹ Підтвердженням наміру вдихнути нову енергію у відносини з країнами Азійського регіону стала розробка та прийняття Міністерством закордонних справ України «Азійської стратегії», а також плани президента здійснити азійське турне після закінчення коронавірусних обмежень, зокрема до Південної Кореї, Таїланду, В'єтнаму та Сінгапуру. Основною метою такого візиту було «надати політичного імпульсу та нової динаміки двостороннім відносинам».¹⁰ Втім, через російську агресію ці плани не було реалізовано.

11 квітня 2022 року Володимир Зеленський виступив онлайн перед парламентом Республіки Корея та попросив про допомогу у боротьбі з російською агресією, зокрема і військовою. Перша леді Олена Зеленська відвідала Сеул у травні 2023 року як спеціальний представник президента України. Вона подякувала уряд та народ Південної Кореї за підтримку та солідарність й попросила збільшити допомогу Україні у тих сферах, де це можливо.¹¹ Вона також запросила південнокорейський бізнес до післявоєнної відбудови, зокрема у місцях проживання етнічних корейців.

⁹ Зеленський готується здійснити велике турне у країни Азії та до США, Уніан, 25.02.2021, <https://www.unian.ua/politics/turne-zelenskogo-prezident-gotuyetsya-zdiysniti-vizit-u-krajini-aziji-ta-do-ssha-novini-ukrajina-11333663.html>

¹⁰ LB.ua, *Ігор Жовква: «США не дадуть нікому безкарно розпочати нові агресивні дії в нашому регіоні»*, Квітень 9, 2021: https://lb.ua/world/2021/04/09/481939_igor_zhovkva_ssha_dadut_nikomu.html

¹¹ Yonhap News Agency, (2nd LD) Yoon meets with Ukraine's first lady Zelenska, May 16, 2023: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20230516006852315?section=national/politics>

Через обмеження в Законі про зовнішню торгівлю, згідно з яким заборонено експортувати зброю, за винятком «мирних цілей»,¹² південнокорейський уряд не надає Україні зброю, однак приєднався до міжнародних санкцій проти РФ, активно підтримує країну виділяючи фінансову, гуманітарну, нелетальну, технічну допомогу. Окрім того, президент Юн Сук Йоль відгукнувся на запрошення українського президента та здійснив перший в історії візит президента Республіки Корея до України 15 липня 2023 року,¹³ щоб продемонструвати підтримку у протистоянні російській агресії.¹⁴

¹² Korea Legislation Research Institute, Foreign Trade Act, January 27, 2016:
https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=37529&lang=ENG

¹³ LB.ua, Президент Південної Кореї прибув з візитом до України, Липень 15, 2023:
https://lb.ua/news/2023/07/15/565404_prezident_pivdennoi_korei_pribuv_z.html

¹⁴ Офіційний сайт Президента України, Співпраця України та Республіки Корея дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям двох країн – Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Юн Сок Йолем у Києві, Липень 15, 2023:
<https://www.president.gov.ua/en/news/spivpracya-ukrayini-ta-respubliki-koreya-dast-bilshe-sili-na-84349>

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИН

Політичні відносини

Республіка Корея була серед перших країн, які визнали незалежність України у грудні 1991 року, а вже 10 лютого 1992 року між двома державами були встановлені дипломатичні відносини. Посольство Республіки Корея діє в Києві з листопада 1992 року, а українське в Сеулі – з жовтня 1997 року.

За цей час з Києва до Сеулу відбулися: два державні (1996 р., 2006 р.) та один робочий (2012 р.) візити президентів України; візит глави уряду України (2009 р.); чотири візити Голови Верховної Ради України (1995 р, 2000 р., 2010 р, 2018 р.); три візити міністрів закордонних справ (1995 р., 2004 р., 2015 р.), візит першої леді (2023).

Із Сеулу до Києва відбулися: три візити високого рівня парламентських делегацій Республіки Корея (2000 р., 2006 р, 2013 р., 2015 р.); два візити голови уряду Республіки Корея (2005 р., 2011 р.) та низка інших візитів на рівні представників виконавчої влади. Перший в історії візит на рівні президента відбувся лише 15 липня 2023 року, коли Президент Республіки Корея Юн Сук Йоль разом з першою леді відвідали Україну. Окрім офіційної зустрічі з президентом Володимиром Зеленським та членами українського уряду, південнокорейський президент відвідав Бучу та Ірпінь. Це стало важливим сигналом підтримки України та українського народу в їх боротьбі з російською агресією. Президент Юн Сук Йоль висловив надію, що переговори з українським президентом стануть новою віхою у відносинах двох держав.

Під час візиту президента Республіки Корея у 2023 році лідери двох країн запустили «Ініціативу мирної солідарності» з надання допомоги Україні у військовій, гуманітарній сферах та післявоєнній відбудові. Також південнокорейський лідер висловив запевнення, що його країна продовжить надавати Україні допомогу в розмінуванні територій, відновленні інфраструктури, розвитку освіти та підприємництва.

Відносини між двома країнами мають перспективи виходу на нові щаблі з огляду на прагнення адміністрації Юн Сок Йоля підвищити геополітичний статус Республіки Корея та розширити зовнішньополітичні інтереси за межі регіону Східної Азії, ставши одним з глобальних центрів сили та впливу – *global pivotal state* (глобальна стрижнева держава або ключова глобальна держава). Це відповідає курсу українського уряду на «відкриття нових горизонтів», реалізуючи

проактивну політику у країнах Азії, Африки, Південної Америки та приділяючи увагу новим перспективним гравцям та потужним регіональним альянсам.¹⁵

З часу встановлення дипломатичних відносин відбувалася активна розбудова повномасштабного співробітництва у сферах взаємного інтересу. Станом на 2021 рік договірно-правову базу українсько-корейських відносин складають 2 міждержавні документи, 25 міжурядових та 24 міжвідомчих документи.¹⁶ Було створено низку інституційних механізмів, що відіграють важливу роль у поглибленні двосторонніх відносин, зокрема, Міжурядову українсько-корейську комісію з питань торговельно-економічного співробітництва, Спільний комітет з науково-технічного співробітництва, Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях, Спільну комісію зі співробітництва у сфері оборонної промисловості та матеріально-технічного забезпечення, налагоджено механізм політичних консультацій між зовнішньополітичними відомствами двох держав¹⁷.

Під час візиту міністра земель, інфраструктури та транспорту Республіки Корея Вон Хі Рьона на чолі делегації корейського уряду 14 вересня 2023 року було підписано Угоду між урядом України та урядом Республіки Корея стосовно кредитів від Фонду економічного розвитку та співробітництва (EDCF). Згідно з угодою, передбачено надання пільгових кредитів для реалізації проєктів в Україні за участі корейських компаній¹⁸.

Водночас, Республіка Корея не була визначена серед 13 стратегічно важливих для України держав у Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, затвердженої у 2021 році.¹⁹ Підтримка України з боку Республіки Корея у період російської агресії та рівень відносин між двома країнами відповідають критеріям, визначеним у Стратегії, і мають бути переглянуті до рівня стратегічних.

Наступним важливим питанням, яке досі невирішене, є встановлення безвізового режиму для громадян України з боку Республіки Корея. Між державами діють дві угоди про спрощення візового режиму: Угода про безвізові поїздки громадян, які користуються дипломатичними паспортами від 2006 року²⁰ та Угода про звільнення від оформлення віз громадян, які користуються

¹⁵ РБК-Україна, *Не тільки Захід. Чому Південно-Східна Азія важлива для перемоги України*, Листопад 9, 2022:

<https://www.rbc.ua/rus/news/tilki-zahid-chomu-pivdenno-shidna-aziya-vazhliva-1667985955.html/amp>

¹⁶ Офіційний сайт Посольства України в Республіці Корея:

<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/398-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>

¹⁷ Офіційний сайт Посольства України в Республіці Корея <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo>

¹⁸ Урядовий портал, *Україна отримає суттєве фінансування від Республіки Корея на розвиток інноваційних економічних проєктів*, – Юлія Свириденко, Вересень 15, 2023:

<https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-otrymaie-suttieve-finansuvannia-vid-respubliki-koreia-na-rozvyto-k-innovatsiinykh-ekonomichnykh-proektiv-iulija-svyrydenko>

¹⁹ Верховна Рада України, *Стратегія зовнішньополітичної діяльності України*, Серпень 26, 2021:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text>

²⁰ https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=410_015#Text

офіційними та службовими паспортами від 2013 року.²¹ У 2006 році Україна в односторонньому порядку запровадила безвізовий режим для громадян Республіки Корея терміном до 90 днів²². Незважаючи на те, що усі ці роки представники української влади розраховували на принцип взаємності з боку корейської сторони, візовий режим для українців досі не скасовано. Головним застереженням з боку корейської влади щодо введення безвізового режиму було побоювання загрози нелегальної міграції. Вочевидь, ця перепона може виникнути і зараз, з огляду на російську агресію проти України та великий потік біженців з України за кордон.

Торгівельно-економічні відносини

Південна Корея розглядається як один з провідних торговельних партнерів та інвесторів України в Азії. Хоча сторони визнають, що потенціал співробітництва не використаний достатнім чином.²³ Аналіз статистичних даних демонструє нестабільний рівень торговельно-економічної співпраці, спричинений наявністю певних негативних чинників. До них слід віднести недостатній рівень торговельного обороту між країнами, нерівномірний баланс зовнішньоекономічних відносин, недостатню розвиненість інфраструктури для залучення інвестицій, а також ряд регуляторних бар'єрів, які створюють перешкоди для розвитку торговельно-економічного співробітництва між державами.²⁴

З моменту встановлення дипломатичних відносин було підписано низку міжнародно-правових документів, які регулюють взаємовідносини між двома країнами в економічній та торговельній сферах, зокрема: Торговельна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея,²⁵ Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про взаємне сприяння та захист інвестицій²⁶; Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного Комітету з

²¹ Верховна Рада України, *Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про звільнення від оформлення віз громадян, які користуються офіційними та службовими паспортами*, Вересень 23, 2013: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_036/#Text

²² Урядовий портал, *Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про відміну оплати віз для громадян двох країн та безвізовий в'їзд громадян Республіки Корея терміном до 90 днів*, Квітень 19, 2006: <https://www.kmu.gov.ua/npas/34615426>

²³ Delo.ua, *Корейские компании заинтересованы в налаживании производства в Украине – посол Ли Янг-Гу*, Февраль 9, 2019: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/juzhnaja-koreja-349964/>

²⁴ Fedoriv I., Chekryhina Y., *Trade and Economic Cooperation between Ukraine and the Republic of Korea: Condition and Prospect*, Consensus, №1, 2023:

<https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/52/47>

²⁵ Верховна Рада України, *Торговельна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея*, Квітень 11, 1997: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_723#Text

²⁶ Верховна Рада України, *Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про взаємне сприяння та захист інвестицій*, Жовтень 16, 1997: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_001#Text

торгівлі, промисловості та енергетики;²⁷ Міжурядова Угода про торговельне судноплавство; Міжурядова Угода про грантову допомогу і технічне співробітництво;²⁸ Конвенція між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень стосовно податків на доходи та капітал;²⁹ Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про співробітництво та взаємну допомогу у митних справах³⁰ тощо.

З початку утворення у 2008 році Міжурядової комісії з питань торговельно-економічного співробітництва було проведено чотири засідання. Останнє засідання відбулося у 2018 році в м. Сеул, під співголовуванням першого заступника міністра економічного розвитку і торгівлі України М. Нефьодова та заступника міністра закордонних справ Республіки Корея з економічних питань Юн Канг Хьона. Заплановане на вересень 2022 року п'яте засідання не відбулося через повномасштабну війну РФ проти України.

Пік двосторонньої торгівлі між Україною та Південною Кореєю припав на 2012 рік – 2, 029 мільярди доларів. З 2013 року почався спад двосторонньої торгівлі: 2013 рік – 1, 238 мільярди доларів; 2014 рік – 988,5 мільйони доларів, 2015 – 651,8 мільйони доларів, 2016 рік – 377, 9 мільйони доларів.³¹ За словами посла Республіки Корея Квон Кі Чанга (2019-2021), політичні події 2013-2014 років в Україні та російське вторгнення в Крим та на Донбас стало головною причиною падіння рівня двосторонньої торгівлі, яка мала перспективи досягти рівня 3 мільярдів доларів.³² У 2020 та 2021 роках двосторонній товарообіг знову почав демонструвати позитивну динаміку – 849 мільйони доларів та 994 мільйони доларів відповідно.³³

Український експорт до Південної Кореї сформований в основному із продукції сільськогосподарського призначення (кукурудзи, пшениці, ячменю, рису тощо),

²⁷ Верховна Рада України, *Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного Комітету з торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея*, Квітень 19, 2006: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_020#Text

²⁸ *Міжурядова Угода про торговельне судноплавство; Міжурядова Угода про грантову допомогу і технічне співробітництво* <https://ips.ligazakon.net/document/MU05367>

²⁹ *Конвенція між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень стосовно податків на доходи та капітал* https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_003#Text

³⁰ Верховна Рада України, *Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про співробітництво та взаємну допомогу у митних справах*, Березень 3, 2004: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_009#Text

³¹ Мазаракі А., Мельник Т., *Зовнішньоекономічні відносини України і Республіки Корея*, Зовнішньоекономічна торгівля: економіка, фінанси, право. 2017, №1: [http://zt.knute.edu.ua/files/2017/01\(90\)/ZT_01_2017_st_01.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2017/01(90)/ZT_01_2017_st_01.pdf)

³² Левый берег, *Посол Ки-чан Квон: «Если Украина проголосует за нашего кандидата в ВТО, то получит доступ к рынкам сельхозпродукции»*, Октябрь 5, 2020: https://lb.ua/world/2020/10/05/467473_posol_kichan_kvonesli_ukraina.html

³³ <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>

чорних металів та виробів з них, деревини та виробів з неї, недорогоцінних металів, тютюну. При цьому, найбільш перспективними сегментами для збільшення експорту української аграрної продукції на ринок Республіки Корея, крім зернових, є соняшникова олія, органічні продукти та інша продукція без ГМО, а також постачання м'яса – свинини та яловичини. Основними товарними групами, що вже традиційно імпортуються з Республіки Корея були: автомобілі легкові, прилади та машини, пластмаси та полімерні матеріали, фармацевтична продукція тощо. Повномасштабна війна РФ проти України серйозно вплинула на ситуацію в Україні та суттєво знизила експортно-імпорتنу діяльність. З огляду на це двостороння торгівля між двома країнами знову зазнала серйозного спаду.

На початку 2021 року обсяг прямих корейських інвестицій в українську економіку становив трохи більше 200 мільйонів доларів США. Найбільший обсяг інвестицій було спрямовано в промисловий сектор – 74,3%, на дослідження та розробки – 23,6%, а решта – на торгівлю та ремонт автотранспорту. За даними Посольства Республіки Корея в Україні, обсяг прямих українських інвестицій в економіку Південної Кореї загалом становив 11,2 мільйонів доларів.

До 2014 року в Україні працювало понад 20 південнокорейських компаній-інвесторів, наразі їх кількість зменшилася до 12.³⁴ Хоча корейські компанії неодноразово підкреслювали власний інтерес і наявність потенціалу для інвестиційної співпраці, політичні й економічні турбулентності в Україні призвели до зменшення ринку, а відтак, і присутності південнокорейських компаній. Крім того, частина компаній мали негативний досвід роботи в Україні, що не сприяло розширенню інвестиційної діяльності та заходу нових інвесторів.

Аграрний сектор, аерокосмічна та оборонна сфери, IT-індустрії стали головними перспективними галузями для інвестицій з боку корейського бізнесу до повномасштабного вторгнення. Це підтверджується відкриттям центру досліджень Samsung у Києві, де працює близько 600 українських інженерів, які займаються розробкою програм для телефонів та програмного забезпечення корейської компанії.

POSCO Daewoo став одним з головних гравців на ринку експорту українського зерна. У 2019 році компанія відкрила новий зерновий термінал в порту Миколаєва, в який інвестувала 65 млн дол. Наразі через російську агресію роботу Миколаївського порту зупинено, а портова інфраструктура регулярно потрапляє під прицільні обстріли російської армії, яка намагається завдати максимальних збитків українським містам та бізнесу. Будівельна компанія GS Construction у середині 2019 року побудувала дві сонячних електростанції в Закарпатській

³⁴ Mind, Посол Республіки Корея: «Для малих та середніх корейських підприємців інвестування в Україну є досить ризикованим», Лютий 16, 2021 <https://mind.ua/publications/20222205-posol-respubliki-koreya-dlya-malih-ta-serednih-korejskih-pi-dpriemciv-investuvannya-v-ukrayinu-e-dosit>

області, інвестувавши 24 млн дол. Але цей досвід не був позитивним, оскільки до завершення будівництва було встановлено певний «зелений» тариф на відновлювану електроенергію, проте на початку 2020 року уряд України значно його скоротив. Це підірвало запланований дохід від інвестицій, відтак бізнес став не вигідним для іноземних інвесторів.³⁵ IT-група Dasan Networks незадовго до війни розпочала вихід на ринок України. Президент цієї групи побував в Україні і високо оцінив технологічні перспективи країни, а також уклав Меморандум про взаєморозуміння з Київським політехнічним інститутом.³⁶

На початку 2019 року штаб-квартири Hyundai та Kia Automotive закрили свої офіси в Україні та переорієнтувалися на східноєвропейських членів ЄС. Офіційна причина – різке зниження продажів нових автомобілів протягом кількох років. Доступність імпорту вживаних автомобілів коштувала Україні втрати великих інвестицій – корпорація Kia Motors відкрила автомобільний завод у Словаччині, а Samsung SDI відкрила завод в Угорщині для виробництва батарей для електромобілів.³⁷

У своєму інтерв'ю посол Республіки Корея в Україні Квон Кі Чанг (2019-2021), зазначив, що корейські підприємці стикаються з незручностями в місцевому бізнес-середовищі, а інвестування для малих та середніх корейських підприємців становить значний ризик.

Протягом останніх кількох років в Україні було проведено низку реформ для підвищення інвестиційної привабливості країни. 23 червня 2022 року Україна офіційно отримала статус кандидата на членство в ЄС, а 8 листопада 2023 року Європейська Комісія ухвалила проміжне рішення про початок переговорів про вступ України до ЄС. Позитивні оцінки Європейської Комісії та європейська інтеграція України можуть відкрити нове вікно можливостей для залучення корейських інвестицій.

Відновлення економіки в умовах війни та створення нових можливостей для бізнесу в Україні – головне завдання українського уряду. Важливо, що з боку корейського уряду є консолідована позиція щодо підтримки України на рівні держави та бізнесу, які зацікавлені у відновленні України, і розглядають її економіку для інвестицій. Перша віцепрем'єр-міністерка України – міністерка економіки України Юлія Свириденко під час зустрічі з Міністром земельних ресурсів, інфраструктури та транспорту Республіки Корея Вон Хі Рьонгом

³⁵ Mind, *Посол Республіки Корея: «Для малих та середніх корейських підприємців інвестування в Україну є досить ризикованим»*, Лютий 16, 2021: <https://mind.ua/publications/20222205-posol-respubliki-koreya-dlya-malih-ta-serednih-korejskih-pidpriemciv-investuvannya-v-ukrayinu-e-dosit>

³⁶ Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», *Меморандум про взаєморозуміння з компанією «Dasan Networks»*, Лютий 20, 2029: <https://kpi.ua/2019-02-20>

³⁷ Kistersky L., *Ukraine-South Korea: Economic cooperation potential*, Економіка і організація управління, №2 (46), 2022: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12542/12441>

відзначила: «Відбудова України складається з двох частин – негайна допомога для відновлення зруйнованої інфраструктури та житла і післявоєнна відбудова країни. Наразі ми зосереджені на ранній відбудові і закликаємо міжнародних партнерів дати сигнал своїм компаніям, що Україна – сприятлива країна для інвестицій, яка надає багато можливостей і перспектив для розвитку бізнесу. Важливо розуміти, ми не хочемо реконструювати старе, ми прагнемо побудувати нову країну з новітніми технологіями провідних країн світу, в тому числі Кореї»³⁸. Південна Корея розглядається Україною як один з важливих партнерів, чий досвід швидкого повоєнного відновлення та індустріалізації, а також новітній досвід у сфері технологій та транспорту, може допомогти у повоєнній відбудові України.

Науково-технічна співпраця

Першим документом, який було підписано після встановлення дипломатичних відносин між країнами стала Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво (01.07.1992 р.),³⁹ Яка, зокрема передбачала обмін вченими та дослідниками, результатами досліджень та науково-технічною інформацією, організацію спільних заходів та навчання, здійснення спільних дослідницьких проєктів тощо.

Крім того, було створено низку інституційних механізмів, що відіграють важливу роль у поглибленні двосторонніх відносин: Спільний українсько-корейський комітет з науково-технічного співробітництва; Спільну українсько-корейську комісію зі співробітництва у сфері оборонної промисловості та матеріально-технічного забезпечення; Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях. Останнє, зокрема, регулюється Угодою між Державним космічним агентством України та Міністерством науки та інформаційно-комунікаційних технологій Республіки Корея від 07 грудня 2011 року.⁴⁰

Пріоритетними сферами науково-технічного співробітництва між Україною та Республікою Корея виступали мирне освоєння космосу, енергозберігаючі та інформаційно-комунікаційні технології. Варто зазначити, що ще в 1995 році між

³⁸ Міністерство економіки України, *Республіка Корея розглядає збільшення технічної допомоги для гуманітарного розмінування українських земель*, Юлія Свириденко, Травень 19, 2023: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f8277cb6-b5b4-4602-b09c-9dfc3987b24d&title=RespublikaKoreiaRozgliadaZbilshenniaTekhnichnoiDopomogiDliaGumanitarnogoRozminuvanniaUkrainskikhZemel-YuliiSviridenko>

³⁹ Верховна Рада України, *Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво*, Липень 01, 1992: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_016#Text

⁴⁰ Верховна Рада України, *Угода між Державним космічним агентством України та Міністерством науки та інформаційно-комунікаційних технологій Республіки Корея*, Грудень, 2011: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_033#Text

Національною академією наук України та Корейським фондом науки та техніки було укладено меморандум про співробітництво. У рамках цього меморандуму успішно відбувається співробітництво з корейською стороною Інститут проблем матеріалознавства, Інститут надтвердих матеріалів ім. Бакуля, Інститут фізики, Інститут радіофізики і електроніки ім. Усікова, Інститут геохімії навколишнього середовища та інші наукові установи НАН України. У 2004 році між НАН України та Міністерством торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея створено Корейсько-український центр співробітництва в галузі промислових технологій. Пріоритетними напрямками співпраці були визначені електротехніка та електроніка, напівпровідникові технології, інформатика, оптика та сенсори.

Результатом співробітництва у сфері використання космічного простору у мирних цілях стало успішне виведення на орбіту Землі трьох південнокорейських супутників за допомогою української ракети-носія «Дніпро» (у 2013 та 2015 роках).⁴¹

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Корея в Україні Лі Янг Гу з нагоди 25-річчя встановлення дипломатичних відносин між двома країнами високо оцінював перспективи двосторонньої співпраці між двома країнами у сфері технологій: «У сільському господарстві, індустрії майбутнього, Корея може разом з Україною розвивати шосту індустріалізацію сільського господарства, яка включає фермерство, переробку продуктів, альтернативну енергетику, біотехнології, логістику, і туризм».⁴² У планах було розширити співпрацю двох країн у галузях зрошення, зеленого виробництва та впровадження високих технологій, виробництва сільськогосподарського обладнання. В цьому напрямку вже були певні напрацювання. Наприклад, у 2018 році корейська компанія з виробництва дронів SafeusDrone уклала угоду з Національним авіаційним університетом у Кропивницькому щодо збірки літаючих апаратів, які можуть бути використані у сільському господарстві для обприскування полів, що дозволило б значно зекономити фінансові ресурси та раціонально використовувати робочу силу. А корейська компанія Kreves Development, після пробного тестування у 2018 році, уклала угоду з Інститутом сільського господарства Національної академії аграрних наук України з вирощування зимового рапсу в Україні.⁴³

В умовах війни корейський телекомунікаційний гігант КТ презентував уряду України план щодо покращення телекомунікаційної інфраструктури в країні та

⁴¹ Вегнер В.В. *Перспективи розвитку співробітництва України з Республікою Корея у пріоритетних видах економічної діяльності*, European scientific journal of Economic and Financial innovation № 1(5) (2020): <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/79/72>

⁴² Vectornews, *Україна-Республіка Корея: 25 років тісних та плідних взаємин*, Лютий 13, 2017: <https://www.vectornews.net/exclusive/21489-nadzvichayniy-povnovazhniy-posol-respubliki-koreya-v-ukrayin.html>

⁴³ Delo.ua, *Корейские компании заинтересованы в налаживании производства в Украине – посол Ли Янг-Гу*, Февраль 8, 2019: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/juzhnaja-koreja-349964/>

впровадження енергоефективних методів управління ключовими урядовими мережами. Зокрема було представлено проєкт «ICT Partner for Ukraine», який пропонує створити в Україні громадську безпеку-LTE (PS-LTE), урядову мережу комунікації для реагування на лиха з високим рівнем безпеки⁴⁴. Корейська сторона представила Кабінету міністрів України пропозицію щодо можливості використання військової широкосмугової конвергентної мережі (M-ВсN), яка забезпечує стабільний зв'язок та цілодобовий моніторинг ситуації. Ця схема була перевірена у Кореї у 2018 році, коли компанія запустила "першу в світі" державну мережу, яка реагує на стихійні лиха.

Культурна та гуманітарна співпраця

Договірно-правова база культурно-гуманітарного співробітництва між двома країнами складається на сьогодні із двох міжурядових угод: Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Корея про співробітництво в галузі туризму (підписана 25.09.2001), Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про культурне співробітництво (підписана 07.06.2004 р.). Крім цього існує 19 документів про співпрацю між українськими та корейськими вищими навчальними закладами та меморандуми на рівні міністерств.

Від початку встановлення дипломатичних відносин між країнами спостерігається стале зростання співпраці у культурно-гуманітарній сфері. Перше в історії двосторонніх взаємин відзначення Днів культури України в Республіці Корея відбулося 6-8 листопада 2012 року⁴⁵.

Українські музиканти, танцюристи, представники кінематографу регулярно беруть участь в корейських міжнародних конкурсах та фестивалях (напр., Seoul International Music Competition, Korea International Ballet Competition, Jecheon International Music and Film festival, Seoul International Film Festival), гастролюють корейськими містами, що дає можливість через культуру та мистецтво відкрити Україну корейській аудиторії. Незважаючи на військові дії в Україні, культурно-гуманітарне співробітництво між двома державами продовжується.

Зі свого боку, корейська культура викликає великий інтерес в українців, завдяки успішній формулі «м'якої сили», яка отримала назву «корейська хвиля». Сюди належить не тільки музика, але й інші аспекти сучасної культури: популярні телесеріали, відеоігри, національна кухня, одяг мова тощо. Фактично, Республіка

⁴⁴ The Korea Times, KT offers to rebuild telecommunication infrastructure in Ukraine, September 17, 2023: https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2023/09/419_359310.html

⁴⁵ Офіційний сайт Посольства України в Республіці Корея: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/402-kulyturno-gumanitarne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju/kulturno-gumanitarne-spivrobitnictvo-mizh-ukrayinoju-ta-respublikoyu-koreya>

Корея змогла створити ще одне «азійське диво», але цього разу в сфері культури, яке охопило усі континенти і слугує важливим інструментом промоції країни. К-поп, аніме, корейські серіали мають чимало прихильників серед української молоді. Важливо, що багато корейських поп-ідолів, які мають фанатів в усьому світі, висловили свою підтримку Україні під час війни з допомогою повідомлень в соцмережах, участі в благодійних онлайн-концертах, а також фінансової допомоги.⁴⁶

З 2015 року в Україні проводиться Кубок Посла Республіки Корея в Україні з тхеквондо. Окрім того, під егідою посольства Республіки Корея відбуваються щорічні конкурси коротких відео K-Drama Impact, Міжнародний молодіжний конкурс відеороликів Global Youth Compet, конкурс на знання корейської мови Korean language Speech Contest тощо. 30 жовтня 2019 року в Україні вперше пройшли Дні корейської культури.

У 2017 році за сприяння Уряду Республіки Корея, Міністерства освіти Республіки Кореї було створено Корейський освітній центр в Києві – організацію, на яку покладено місію з просування корейської мови та культури. Це перший Центр такого рівня в Україні і шостий у Європі.

Між навчальними закладами України та Республіки Корея на постійній основі відбуваються студентські обміни, у рамках різних освітніх програм для українських студентів виділяються стипендії на навчання у Кореї. Серед найбільш відомих закладів вищої освіти Республіки Корея, з якими українські ЗВО мають домовленості про співпрацю: Сеульський національний університет, Університет іноземних мов Ханкук, Технічний університет Ханян, Корейський університет, Національний університет «Чунгнам», KDI School та інші.

Важливим елементом двостороннього співробітництва у сфері освіти є функціонування в одному з провідних ЗВО Республіки Корея – Університеті іноземних мов Ханкук – єдиного в країні факультету українознавства, де студенти вивчають українську мову, історію та культуру. У 1995 році у Київському Національному лінгвістичному університеті (КНЛУ) було відкрито відділення з вивчення корейської мови. У 1996 році було відкрито відділення з вивчення корейської мови у Київському Національному університеті ім. Тараса Шевченка. У 1998 році корейську мову розпочали викладати в Міжнародному Інституті лінгвістики і права (нині – Київський міжнародний університет). На сьогодні корейську мову викладають також у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Київському університеті імені Бориса Грінченка, Острозькій академії, що говорить про зростання інтересу до її вивчення серед українців.

⁴⁶ Суспільна культура, *К-поп в Україні: хто підтримав, а хто продовжує працювати з Росією*, Серпень 15, 2022: <https://suspilne.media/268911-k-pop-i-vijna-v-ukraini-hto-pidtrimav-a-hto-prodovzue-pracuvati-z-rosieiu>

У 2006 році створено Центр корейської мови та літератури у Київському національному університеті У 2017 році у Київському національному лінгвістичному університеті відкрито Центр корєзнавства, кафедри корейської філології та корейський ІТ-центр на факультеті сходознавства.

Співробітництво в кіноіндустрії розглядається як один з перспективних напрямків для взаємодії двох країн. Підписаний у вересні 2017 року Меморандум про співпрацю в анімаційній індустрії між профільними інституціями України та Республіки Корея передбачає налагодження тісної співпраці у сфері анімації, спільне виробництво високоякісних фільмів, обмін новітніми технологіями у цій галузі, обмін даними для телевізійної та кіно- й театральної дистрибуції, створення спільних навчальних та обмінних програм з підготовки фахівців анімаційної сфери для студентів у межах державних та недержавних профільних ВНЗ.

Корейська агенція міжнародного співробітництва (KOICA), працює в Україні з 1995 року. За цей час корейським урядом через KOICA неодноразово надавалася гуманітарна та технічна допомога Україні, виділялися кошти Чорнобильському Фонду «Укриття», реалізовувалися різноманітні проекти, було збудовано корпус для Українсько-корейського навчального центру з інформаційних технологій у НТУУ «КПІ» та профінансовано все необхідне обладнання, на регулярній основі проводяться навчальні семінари і курси для українських держслужбовців та співробітників державних структур, фінансуються спеціальні програми для українських фахівців, студентські програми для вивчення корейської мови та культури тощо. Наразі KOICA розглядається як важливий партнер України у залученні міжнародної технічної допомоги для реалізації Плану відновлення України.

Корейська діаспора в Україні

Важливим питанням у співробітництві між Україною та Республікою Корея є вирішення проблем етнічних корейців, які проживають на території України.

Корейська спільнота почала формуватися в Україні на початку ХХ століття. Масове переселення етнічних корейців на територію України почалося з 1960-х років (після попередньої радянської депортації до Центральної Азії у 1937 року), коли вони переїздили на південь України, аби займатись сільським господарством на тамтешніх родючих землях. Також до великих українських міст приїздило чимало корейців здобувати вищу освіту.

Станом на 2020 рік, в Україні нараховувалось близько 35 тисяч представників корейської національної спільноти.⁴⁷ Найбільше етнічних корейців мешкає на території АР Крим, а також у Херсонській, Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській та Запорізькій областях. З 2000-х років кількість етнічних корейців збільшилась втричі. Це пов'язано з їх активною міграцією з Узбекистану та Киргизстану до України.

Незважаючи на те, що більшість етнічних корейців добре інтегровані в українське суспільство, багато мігрантів, які приїхали в Україну з інших країн, мали певні проблеми з правовим статусом – відсутність громадянства України або дозволу на постійне проживання. Для вирішення проблем легалізації етнічних корейців у 2007 року було створено Спеціальний комітет з питань етнічних корейців. У період 2007-2010 років відбулося вісім засідань Комітету. У серпні 2010 року Представництво МОМ в Україні розпочало реалізацію проєкту «Економічна і соціальна інтеграція етнічних корейців в Україні», спрямованого на: надання допомоги в легалізації статусу перебування етнічних корейців в Україні, розвиток освітніх програм та програму мікрокредитування виробників сільськогосподарської продукції – етнічних корейців.

Наразі Крим, частина Запорізької та Херсонської областей, де проживає велика кількість етнічних корейців, перебуває під російською окупацією, через що реалізація державних та міжнародних програм унеможливилась. Окрім того, через військові дії деякі з них змушені мігрувати в інші регіони України або за кордон.

Основним осередком об'єднання етнічних корейців є Асоціація корейців України (АКУ), створена 1992 році. За її ініціативи у багатьох містах України, у першу чергу, в Києві були відкриті недільні школи з вивчення корейської мови, з'явилися національні ансамблі, культурні центри, функціонує Асоціація викладачів корейської мови, якою налагоджено випуск інформаційного бюлетеню, що висвітлює життя корейської діаспори в Україні. Фактично, Асоціація стала першим провідником корейської культури в незалежній Україні. З 2007 р. у Києві функціонує Корейський культурний центр, на базі якого є бібліотека, проводяться різноманітні культурні заходи, курси з корейської мови. Регіональні об'єднання корейців існують у понад 20 містах України.

Станом на грудень 2022 року українців, які проживали в Республіці Корея за короткотерміновими та довготерміновими візами, нараховувалось 5205 осіб, з них 3438 – етнічні корейці. Уряд країни погодився продовжити резидентські візи для всіх на невизначений термін у зв'язку з військовими діями на території України. Після початку повномасштабного вторгнення Міністерство юстиції

⁴⁷ Офіційний сайт Посольства Республіки Корея в Україні:
<https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/5631-jetnichni-korejci-v-ukrajini>

Республіки Корея звільнило від сплати за візу етнічних корейців, які втікали від війни, а також прийняло умови щодо спрощеного візового режиму для в'їзду в країну.

З 24 лютого 2022 року близько 15 000 етнічних корейців вимушені були покинути Україну, більшість з них знайшла притулок у європейських країнах, в Республіці Корея попросили притулку 1 200 етнічних корейців з України⁴⁸. Біженці з України корейського походження, які потрапили до Південної Кореї через війну, стикаються з низкою проблем: тимчасовий статус віз, що ускладнює їхні плани на майбутнє в країні (замість легального статусу біженця, їм видали закордонну корейську візу (F-2) або робочу візу (H-2), які застосовуються лише до «співвітчизників етнічної належності»); економічна нестабільність (відсутність прямої державної допомоги, підтримка лише від недержавних організацій, Червоного Хреста та християнських місіонерів); відсутній або низький рівень володіння корейською мовою, який ускладнює адаптацію та пошук роботи (Південна Корея відома своєю практично повною відмовою визнавати притулок або статус біженця. У 2022 році, наприклад, рівень визнання біженця (RRR) в Кореї становив лише близько 2%, порівняно з 40% у країнах ЄС).

⁴⁸ CAST, Ukrainian refugees of Korean descent seek fresh start in South Korea, March 28, 2023: https://www.asiapacific.ca/sites/default/files/publication-pdf/Insight_NEA_Mar28_V2_0.pdf

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Уряд Республіки Кореї засудив агресію Росії проти України. На початку війни президент Мун Чже Ін заявив, що його країна разом із міжнародною спільнотою буде брати участь у контролі над експортом та підтримувати міжнародні санкції проти Росії, але не розглядає можливість введення односторонніх санкцій.. Представник адміністрації президента уточнив, що "Республіка Корея візьме участь разом з міжнародним співтовариством в російському експортному контролі та інших санкціях, якщо Росія будь-яким чином продовжить повномасштабну війну."⁴⁹

28 лютого 2022 року Міністерство економіки і фінансів Південної Кореї впровадило заборону на експорт "стратегічних товарів" до Росії, що включає будь-які товари, програмне забезпечення чи технології, які можуть бути використані при створенні зброї, зброї масового знищення чи ракет,⁵⁰ а також уряд Республіки Кореї повідомив, що проти Росії будуть введені санкції за трьома напрямками: заборона операцій з великими російськими банками; призупинення інвестицій у російські казначейські облигації; вилучення російських банків з системи обміну повідомленнями SWIFT⁵¹.

7 березня 2022 року, уряд країни ввів додаткові фінансові заходи проти Росії, зокрема, заборону операцій з Центральним банком РФ та суверенними фондами добробуту і операцій з Банком Росії.

Південна Корея також висловила готовність вивільнити більше стратегічних запасів нафти, щоб допомогти стабілізувати світовий енергетичний ринок, та розглянути інші заходи, включно з перепродажем СПГ в Європу.

24 квітня 2023 року уряд Республіки Корея збільшив список підсанкційної продукції, додавши ще 741 позицію (напівпровідники, хімічні речовини, сталь, автомобілі, техніка, квантові комп'ютери та ін.). Таким чином, експортні санкції розширено з 57 до 798 видів продукції.

Республіка Корея послідовно виступає за суверенітет та територіальну цілісність України: вона підтримала і проголосувала за резолюції ГА ООН «Агресія проти України» (02.03.2022), «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24.03.2022) та «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН»

⁴⁹ Hanyoren, Moon voices regret over Russian invasion of Ukraine, vows to join economic sanctions, February 25, 2022: https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/1032615.html

⁵⁰ Global trade Alert, republic of Korea: *Government imposes sanctions package on Russia in response to the Ukrainian crisis*: <https://www.globaltradealert.org/state-act/62283/republic-of-korea-government-imposes-sanctions-package-on-russia-in-response-to-the-ukrainian-crisis>

⁵¹ Hyonhee Shin and Cynthia Kim, South Korea bans exports of strategic items to Russia, joins SWIFT sanctions, 28.02.2022, <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/skorea-bans-exports-strategic-items-russia-join-swift-sanctions-2022-02-28/>

(12.10.2022), «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» (14.11.2022), «Ситуація з правами людини в тимчасово окупованій Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Україна» (15.12.2022), «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеохоплюючого, справедливого та сталого миру в Україні» (23.02.2023). 7 квітня 2022 р. Республіка Корея проголосувала за виключення РФ зі складу Ради ООН з прав людини.

Зі свого боку, Москва включила Республіку Корея до списку «недружніх» країн. В Росії визнали, що відносини між двома державами значно погіршилися.⁵²

Після окупації Російською Федерацією Криму та Донбасу у 2014 році південнокорейський уряд намагався утримувати баланс у відносинах з РФ з огляду на те, що Росія є не тільки сусідньою до Корейського півострова країною, але й має вплив на КНДР та процеси денуклеаризації й об'єднання півострова. Сеул зайняв відносно м'яку позицію: дотримувався міжнародних санкцій, але не вводив односторонніх проти РФ; не скасував угоду про безвізові туристичні поїздки для громадян РФ та продовжував торговельно-економічні відносини з Москвою, перебуваючи в десятці провідних торговельних партнерів РФ (3,4% загального товарообігу станом на 2021 рік). Росія займала дванадцяте місце серед торговельних партнерів Республіки Корея.⁵³

Повномасштабна російська агресія проти України підштовхнула південнокорейський уряд до більш жорсткої реакції щодо Росії. Попередньому ліберальному уряду Мун Чже Іна було важко утримати помірний підхід до Росії, з огляду на тиск з боку корейського суспільства, а також західних партнерів.

З приходом до влади президента Юн Сук Йоля у травні 2022 року, підтримка України з боку південнокорейського уряду значно зросла. За два роки війни Південна Корея надала Україні гуманітарну допомогу на загальну суму понад 250 мільйонів доларів (100 мільйонів у 2022 році і 150 мільйонів у 2023 році). Наприклад, під час Міжнародної конференції зі стійкості та відновлення України, яка проходила в Парижі 12 грудня 2022 року уряд Південної Кореї виділив 3 мільйони доларів гуманітарної підтримки для проходження Україною зимового періоду, зокрема відновлення інфраструктури, електропостачання та водопостачання, зруйнованих російськими ракетними обстрілами.

У травні 2023 року перша леді України Олена Зеленська, як спеціальний посланець українського президента, відвідала Сеул, де зустрілася з президентом Республіки Корея Юн Сок Йолем та його дружиною Кім Гон Хі. У рамках візиту

⁵² РСМД, Россия и Южная Корея: отношения на паузе, Март 21, 2022: <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rossiya-i-yuzhnaya-koreya-otnosheniya-na-pauze/>

⁵³ Большая Азия, *Товарооборот между РФ и Южной Кореей вырос*, <https://bigasia.ru/tovarooborot-mezhdu-rf-i-yuzhnoj-koreej-vyros/>

Олена Зеленська провела зустріч із міністром закордонних справ Республіки Корея Пак Чингом, за результатами якої корейська сторона висловила готовність надати автомобілі для розмінування та мобільні рентген-апарати для України. Крім того, вона взяла участь у «Конференції з питань співробітництва Південної Кореї та України в ім'я майбутнього», присвяченій обговоренню питань участі південнокорейських компаній у реалізації проектів відновлення інфраструктури України, яку було організовано Корейською торгово-промисловою палатою (KCCI) спільно з посольством України в Республіці Корея.

Візит президента Кореї Юн Сок Йоля та першої леді країни Кім Кен Хі до України 15 липня 2023 року став важливою віхою у розвитку двосторонніх відносин. Під час спільного брифінгу з президентом України Володимиром Зеленським Юн Сок Йоль підтримав українську Формулу миру та висловив готовність Південної Кореї виступати посередником у переговорах із країнами так званого Глобального Півдня. Президент Республіки Корея оголосив про надання Україні додаткові 2,3 мільярда доларів США для допомоги у відновленні миру та післявоєнної відбудови: початкові 300 мільйонів доларів поступлять у 2024 році у вигляді гуманітарної допомоги, а решту 2 мільярди доларів у вигляді довгострокової фінансової допомоги через Фонд економічного розвитку та співпраці (EDCF), починаючи з 2025 року. Згідно з угодою передбачено надання пільгових кредитів для реалізації проектів в Україні за участю корейських компаній. За результатами візиту президента Юн Сук Йоля було досягнуто домовленостей щодо гуманітарного розмінування українських територій, відновлення інфраструктури, розвитку освіти та підприємництва⁵⁴.

Республіка Корея підтримує спільні міжнародні зусилля щодо справедливості для України та покарання всіх винних у злочинах війни, а також бере участь у робочій групі з імплементації положень Формули миру за трьома напрямками – продовольча безпека, енергетична безпека та екологічна безпека.

За період війни Південна Корея реалізувала низку ініціатив на підтримку України з допомогою державного та приватного сектору. З березня 2022 року по вересень 2023 року Республіка Корея надала Україні чотири партії нелетальної військової допомоги, зокрема каски, бронежилети, військова уніформа, детектори мін, костюми для роботи з вибуховими речовинами (EOD), протигази, спеціальне харчування, аптечки, намети, ковдри, машини швидкої допомоги, мобільні рентгенівські засоби тощо.

З Республіки Корея надійшло 10 вантажів гуманітарної допомоги, зокрема, 20 резервних електростанцій і 5 міні-екскаваторів, які використовуються у межах

⁵⁴ Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, *Володимир Зеленський провів зустріч із Президентом Республіки Корея Юн Сук Йолем*, Липень 17, 2023: <https://mspu.gov.ua/news/volodymyr-zelenskyi-proviv-zustrich-iz-prezydentom-respubliky-koreia-iun-sok-iolem>

масштабної ремонтної кампанії на енергетичних об'єктах; уряд країни надав техніка та спорядження для гуманітарного розмінування; 100 пікапів SsangYong Musso та 5 міні-екскаваторів DOOSAN; 12 машин швидкої допомоги з медичним обладнанням до них тощо.

Також Республіка Корея долучилась до української гуманітарної ініціативи 'Grain from Ukraine' шляхом надання фінансової допомоги, а через ініціативу USAID разом з США об'єднали зусилля для постачання Україні добрив на суму 5 мільйонів доларів.

Компанія Ssang Yong Engineering and Constuction Co у співпраці з благодійною організацією американського актора Шона Пенна CORE Response Ukraine планують профінансувати будівництво та ремонт семи об'єктів соціальної інфраструктури – двох дитсадків, двох шкіл, ремонт лікарні в Миколаївській області, ліцею в місті Миколаєві та школи в місті Харків;

Республіка Корея є одним з найбільших експортерів зброї. Україна та західні партнери неодноразово зверталися до неї про військову допомогу. Уряд Кореї відхиляв ці запити кожного разу, посилаючись на законодавчі обмеження, які забороняють продавати зброю сторонам конфлікту.

Під час візиту до України президент Юн Сук Йоль оголосив про «більший масштаб військової підтримки», що виявилось пожертвуванням у вересні 2023 року двох бойових інженерних машин K600 (BIM). Незважаючи на те, що ці машини призначені для прокладання шляхів через мінні поля на фронті, адміністрація Юн Сук Йоля виставила умову, щоб Україна використовувала їх виключно для гуманітарних місій.

Важливим внеском Південної Кореї на підтримку України була не пряма поставка, а передача 550 000 артилерійських снарядів калібру 155 мм у Сполучені Штати у 2022 та 2023 роках⁵⁵. Ця передача дозволила Сполученим Штатам надавати Україні боєприпаси зі свого власного резерву. А також експортні ліцензії, надані Польщі, на самохідну артилерійську установку Krab (що поставляється в Україну), в якій використовуються шасі K9 Thunder південнокорейського виробництва.

Відновлення України

Повоєнне відновлення України наразі оцінюється в 750 млрд доларів США.⁵⁶ Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі з представниками корейського уряду та бізнес кіл запропонував корейському

⁵⁵ [양낙규의 Defence Club] 탄 빌려간 미국 '성능개량 탄'으로 돌려주나 <https://www.asiae.co.kr/article/2023061509184626149>

⁵⁶ Економічна правда, *Україна представила план відновлення на \$750 мільярдів: як виглядатиме повоєнна відбудова*, Липень 04, 2022: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/07/4/688833/index.amp>

бізнесу долучитись до реалізації проєктів у сфері ядерної та відновлювальної енергетики, машинобудування, автомобільної промисловості, видобутку літію, нафтопереробки, «зеленої» металургії, водних ресурсів, місцевої інфраструктури, енергогенерації, розвитку та посилення транспортних спроможностей, зокрема залізничного транспорту, розвитку мережі швидкої залізниці для сполучення з європейськими країнами⁵⁷.

Україна запропонувала корейському бізнесу взяти участь у близько 5000 проєктах, які оцінюються у 20 мільярдів доларів. Уряд РК планує залучити державний та приватний сектор для проєктів реконструкції на суму близько 52 мільярди доларів⁵⁸.

У вересні 2023 року Україну відвідала делегація на чолі з міністром територій, інфраструктури та транспорту Вон Хі Рьоном, відома як «One Team Korea», до складу якої увійшла значна кількість підприємців (18 державних та приватних компаній, серед яких Samsung, Hyundai, Rotem тощо), які можуть істотно допомогти з відновленням. Корейський уряд та представники компаній приїхали, щоб сприяти практичній реалізації «Ініціативи мирної солідарності», оголошеної лідерами обох країн у липні 2023 року.

За участі Президента України Володимира Зеленського та міністра територій, інфраструктури та транспорту Республіки Корея Вон Хі Рьона було офіційно підписано донорську угоду (A/G), яка є першим кроком в підтримці Фонду зовнішньоекономічного співробітництва України (EDCF). Уряд Республіки Кореї заявив, що надаватиме середньострокову та довгострокову підтримку понад 2 мільярди доларів США Україні через EDCF у майбутньому. Було проведено «Форум співпраці Кореї та України в галузі відновлення», а також оголошено про шість великих проєктів, на яких вони сфокусують свою увагу:

- Розробка генерального плану «розумної» та низьковуглецевої транспортної інфраструктури для Києва і столичного регіону, аналогічної до розвитку транспортної мережі Сеула, яка буде проведена Корейською корпорацією інфраструктурного та міського розвитку за кордоном (KIND);
- Створення генерального плану розвитку «розумного» міста Умані, з фокусом на міській інфраструктурі, екології, чистій енергетиці та мобільності, яка буде проведена KIND та Корейською корпорацією водних ресурсів (K-Water);
- Широкомасштабна модернізація столичного аеропорту «Бориспіль» із залученням Корпорації аеропортів Кореї (KAC), включаючи модернізацію

⁵⁷ Interfax-Україна, Україна зацікавлена в корейських інвестиціях – Зеленський на зустрічі з представниками уряду та бізнесу Кореї, Вересень 14, 2023: <https://interfax.com.ua/news/investments/934961.html>

⁵⁸ The Korea Herald, *S.Korea eyes \$52b Ukraine reconstruction project*, July 14, 2023: <https://m.koreaherald.com/view.php?ud=20230714000064>

систем, обладнання, комплексів безпеки, розширення злітно-посадкових смуг і підтримки інфраструктури.

- Реконструкція систем очисних споруд у місті Буча з підтримкою Корейського інституту охорони навколишнього середовища, промисловості і технологій (KEITI).
- Відновлення Каховської дамби з допомогою K-Water. K-water уклала меморандум про взаєморозуміння, що передбачає технічну допомогу в реконструкції Каховської дамби, на етапі реконструкції компанія здійснюватиме технічний супровід і, можливо, виступить спонсором її відбудови;
- Модернізація і розвиток мережі залізниць, що з'єднують Україну і Польщу, з підтримкою Національної корпорації залізниць Південної Кореї (KNR).

Додатково влада Республіки Корея відкрила у Варшаві Центр співпраці для відновлення України з метою збору інформації та формування мережі контактів для південнокорейського бізнесу Під час візиту до Польщі 13 липня президенти Юн Сук Їоль та Анджей Дуда підписали Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво у відновленні Україні. Він передбачає інфраструктурне співробітництво та співробітництво у сфері реконструкції між двома країнами для розширення двосторонньої взаємодії⁵⁹.

Делегація на чолі з міністром територій, інфраструктури та транспорту Вон Хі Рьоном також уклала чотири угоди про співпрацю на місцевому рівні з метою зміцнення співпраці у сфері відновлення. Для реалізації Меморандуму про співпрацю у сфері реконструкції, підписаного між Міністерством земель, інфраструктури та транспорту та Міністерством інфраструктури України в травні 2023 року, був укладений Меморандум про взаєморозуміння між Корейським агентством інфраструктури та Українським агентством реконструкції. KIND також уклав Меморандум про взаєморозуміння з українським Ощадбанком для фінансової підтримки реконструкції та відкриття інвестиційних проектів для корейських компаній. Крім того є інтерес до поглиблення співпраці у галузі гідроенергетики, у сфері відновлювальних джерел енергії, зокрема вітрової та сонячної енергетики, у впровадженні технологій малих модульних реакторів та потенціалі розміщення відповідних науково-виробничих баз в Україні⁶⁰.

31 жовтня 2023 року у Національній асамблеї Республіки Корея відбувся міжнародний Форум з питань відбудови України, організований Korea-Ukraine New Buildings Association, за сприяння депутатів Національної асамблеї Кореї Ан Сан

⁵⁹ 조선일보, 한국·폴란드 정상회담 “우크라 공동 재건, 원전 건설도 협력”, July 13, 2023:

https://www.chosun.com/politics/politics_general/2023/07/13/OLYWLPXJLJGDPDARUHEIH4M5NI/

⁶⁰ Міністерство енергетики України, *Україна та Республіка Корея поглиблюють співпрацю у залученні інвестицій для відновлення енергосектору*, Вересень 13, 2023:

<https://www.mev.gov.ua/novyna/ukrayina-i-respublika-koreya-pohlyblyat-spivpratsyu-u-zaluchenni-investytsiy-dlya>

Су та Лі Ман Хі, у співпраці з міністерством територій, інфраструктури та транспорту та посольством України в Республіці Корея. Учасники Форуму обговорили шляхи та механізми надання Україні необхідної допомоги у її відновленні та відбудові.

9 листопада 2023 року відбулася спеціальна конференція «Глобальна співпраця з відновлення після конфліктів і катастроф у цифрову епоху», організована спільно з корейською державною компанією Korea Land & Housing Corporation за сприяння міністерства територій, інфраструктури та транспорту Республіки Корея. Захід відбувся в межах роботи щорічної міжнародної виставки Smart GEO Expo-2023 та, головним чином, був присвячений питанням відбудови України. На запрошення організаторів у конференції взяли участь представники корейських ділових кіл, неурядових організацій, міжнародного бізнесу, Світового Банку, а також державних організацій та органів місцевого самоврядування України. Учасники заходу детально обговорили нагальні потреби та шляхи відновлення інфраструктури України. Крім того, в рамках конференції було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері відбудови України між корейською державною компанією Korea Land & Housing Corporation та Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

З часу встановлення дипломатичних відносин, відбувалася активна розбудова співробітництва між Україною та Республікою Корея у сферах взаємного інтересу, проте пріоритетом двох держав було, насамперед, торговельно-економічне співробітництво. Країни мають великий потенціал для двосторонньої взаємодії, який не було використано через низку факторів.

Президенти України та Республіки Кореї під час візиту Юн Сук Йоля до Києва заклали фундамент для нової ери українсько-корейського партнерства, яке має передумови отримати статус стратегічного. Досвід післявоєнної відбудови, стрімка індустріалізація та економічний ріст, передові технології та інвестиційні можливості – усе це робить Південну Корею цінним партнером для української резистентності в період війни, а також післявоєнної відбудови та розвитку. Процес євроінтеграції та поглиблення відносин з розвиненими країнами, такими як Республіка Корея, дасть можливість Україні підвищити рівень складності технологічної економіки та інтегруватися у ланцюги доданої вартості західних країн.

Південнокорейський уряд та приватний бізнес надають підтримку Україні протягом усього періоду війни, а також демонструють стійкий інтерес до участі у післявоєнному відновленні. Перспективними розглядаються такі галузі, як сонячна енергетика, електронний уряд, міські системи опалення, переробка сміття, сільське господарство, металургія, виробництво фармацевтичних препаратів, онлайн-бізнес, логістика, будівництво електростанцій та малих ядерних реакторів тощо.

Враховуючи великий потенціал для реалізації нових проєктів з представниками корейського бізнесу, перспективи вступу України в ЄС, наявність Угоди про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, а також Угоди про створення зони вільної торгівлі між ЄС та Республікою Корея, доцільно розпочати переговорний процес про укладання між Україною та Республікою Корея угоди про вільну торгівлю.

Російська агресія та війна проти України загострила увагу до продовольчої безпеки в світі. Попередні напрацювання України та Республіки Корея в аграрній сфері, можуть допомогти підвищити рентабельність та ефективність фермерських господарств в Україні за рахунок автоматизації процесів та впровадження ІТ-технологій, зокрема енергозберігаючих. Також це дозволить вирощувати органічні овочі та фрукти в теплицях зимою з метою задоволення внутрішнього ринку та експорту до європейських країн

З огляду на зростання військово-технічного співробітництва між Росією та Північною Кореєю, постачання північнокорейської зброї РФ, що порушує резолюції ООН, Республіка Корея могла б переглянути свій підхід до України у питаннях поставок необхідного озброєння. Це може відкрити двері до доступності різноманітних військових систем для України, а також налагодження спільного виробництва зброї між двома країнами.

Для збільшення можливостей двосторонніх контактів, важливим питанням є встановлення безвізового режиму для громадян України з боку Республіки Корея.

Зі свого боку, Україна має запропонувати довготермінову перспективу розвитку для південнокорейських компаній, яка, зокрема, передбачає локалізацію виробництва на території України. Для цього повинна бути втілена ефективна інвестиційна політика та прозора правова система для мінімізації інвестиційних ризиків та створення привабливого інвестиційного та бізнес-середовища.

ЗА ФІНАНСОВОЇ
ПІДТРИМКИ:

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Рада зовнішньої політики «Українська призма»
вул. М. Коцюбинського 1, оф. 202, Київ, Україна
www.prismua.org
info@prismua.org